

ЗАКОН за държавния вътрешен финансов контрол

Обн., ДВ, бр. 92 от 10.11.2000 г., в сила от 1.01.2001 г., доп., бр. 28 от 19.03.2002 г., изм. и доп., бр. 101 от 29.10.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм., бр. 31 от 4.04.2003 г. кн. 12/2000 г., стр. 9; кн. 11/2002 г., стр. 11
т. 7, р. 5, № 801

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обхвата и осъществяването на държавния вътрешен финансов контрол, както и организацията и правомощията на органите, които го упражняват.

(2) Държавният вътрешен финансов контрол се ръководи и осъществява от Агенция за държавен вътрешен финансов контрол, наричана по-нататък "агенцията".

Чл. 2. (1) Държавният вътрешен финансов контрол е контрол върху финансовата дейност на посочените в чл. 4 лица с цел да се прецени законосъобразността и спазването на принципите за ефективност, ефикасност и икономичност.

(2) Основна задача на държавния вътрешен финансов контрол е предотвратяването, разкриването и възстановяването на вреди.

Чл. 3. При упражняването на държавния вътрешен финансов контрол контролните органи прилагат следните принципи:

1. законност - осъществяване на контролната дейност въз основа на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна;

2. независимост при планирането, възлагането, извършването и отчитането на контролната дейност от институциите, органите и лицата, чиято дейност се контролира, с изключение на органите по чл. 8, ал. 2;

3. обективност и служебно начало - установяване обективно и по инициатива на контролните органи на всички факти и обстоятелства относно контролираната дейност;

4. опазване на служебната тайна - неразгласяване и непредоставяне на информация, станала им известна при или по повод изпълнение на служебните им задължения, освен когато това е предвидено в закон.

Чл. 4. (1) Държавният вътрешен финансов контрол обхваща финансовата дейност на:

1. разпоредителите с бюджетни кредити по републиканския бюджет и разпоредителите със средства по програми на Европейския съюз;

2. органите, администриращи приходи в републиканския бюджет;

3. разпоредителите с извънбюджетни сметки и фондове съгласно Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година;

4. разпоредителите с бюджетни кредити по общински бюджети и фондове;

5. (изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса;

6. юридическите лица с блокираща квота държавно или общинско участие в капитала, включително когато са в производство по несъстоятелност, както и юридическите лица, чиито задължения са гарантирани с държавно или общинско имущество;

7. (нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) разпоредителите със средства по международни спогодби, договори, конвенции и други международни актове, когато това е предвидено в съответния акт или е възложено от оправомощен орган.

(2) Държавният вътрешен финансов контрол обхваща и дейността на лицата, финансирани със средства от републиканския и от общинските бюджети, както и по програми на Европейския съюз, по отношение на тези средства.

Глава втора

УСТРОЙСТВО НА АГЕНЦИЯТА И ПРАВОМОЩИЯ НА ОРГАНИТЕ

Чл. 5. (1) Агенцията е администрация към министъра на финансите и е юридическо лице на бюджетна издръжка. Агенцията има териториални звена, които са със статут на териториални дирекции.

(2) Структурата, численият състав на агенцията и районите на действие на териториалните дирекции се определят с устройствен правилник, приет от Министерския съвет.

Чл. 6. (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Органи на агенцията са директорът и заместник-директорът на агенцията, директорите на териториалните дирекции и вътрешните одитори.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Агенцията се представлява и ръководи от директор, който се назначава от министъра на финансите, съгласувано с министър-председателя, по трудово правоотношение за срок 4 години, без ограничения в броя на преназначаванията.

(2) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Директорът на агенцията се освобождава от министъра на финансите, съгласувано с министър-председателя, преди изтичането на срока по ал. 1:

1. по негова писмена молба;
2. при обективна невъзможност да изпълнява задълженията си, продължила повече от 6 месеца;
3. когато е осъден за умишлено престъпление от общ характер или е лишен по съдебен ред от правото да заема съответната длъжност;
4. при грубо и системно нарушаване на този закон или на нормативните актове за неговото прилагане;
5. при системно неизпълнение на задълженията си.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Заместник-директорът на агенцията е служител по трудово правоотношение, който се назначава и освобождава от директора, съгласувано с министъра на финансите.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Директорът на агенцията или упълномощени от него лица назначават и освобождават от длъжност другите органи и служителите на агенцията.

Чл. 8. (1) Агенцията изпълнява следните функции:

1. планира, ръководи и провежда единната политика на държавния вътрешен финансов контрол и контролира цялостната му дейност;
2. определя функциите на вътрешните одитори;
3. дава методически указания за осъществяване на държавния вътрешен финансов контрол и следи за тяхното еднакво прилагане;
4. разработва стандарти и наръчници за контролната дейност по този закон;
5. разработва механизми за оценка на риска;
6. дава насоки и препоръки на разпоредителите с бюджетни кредити за изграждане на системи за финансово управление и контрол, на звена за вътрешен контрол и за упражняване на предварителен контрол;
7. проверява правилното прилагане на системите за финансово управление и контрол от разпоредителите с бюджетни кредити;
8. анализира и обобщава резултатите от контролната дейност;
9. анализира причините и условията за извършване на нарушения на финансовата дисциплина и предлага мерки за отстраняването им;
10. разработва система за отчитане резултатите от дейността си пред Министерския съвет и осигурява обратна връзка към системите за финансово управление и контрол на изпълнителната власт;
11. осъществява дейността по сертифициране на сметките на функционалните структури, които се разпореждат със средства от фондове и програми на Европейския съюз, и изготвя годишно удостоверение и доклад по ред, определен с наредба на министъра на финансите;

12. осъществява контрол върху постъпленията от приватизацията, в това число и банковата, както и върху тяхното разпределение и разходване;
13. осъществява контрол върху процедурите за възлагане на обществени поръчки;
14. организира и поддържа информационна система;
15. обобщава и отчита пред Европейската комисия резултатите от дейността си, свързани със средства от Европейския съюз;
16. осъществява взаимодействие и обменя информация със Сметната палата;
17. (доп. - ДВ, бр. 28 от 2002 г., изм., бр. 101 от 2002 г., бр. 31 от 2003 г.) осъществява взаимодействие с данъчната и митническата администрация, Националния статистически институт, Агенцията за финансово разузнаване, Агенцията за държавни вземания, Агенцията за приватизация, Агенцията за следприватизационен контрол, Министерството на вътрешните работи и с органите на съдебната власт;
18. сътрудничи с финансово-контролните органи и организации на други държави и на Европейския съюз.

(2) Министерският съвет и министърът на финансите могат да възлагат на агенцията извършването на извънпланови одити.

(3) Агенцията представя годишен отчет за резултатите от своята дейност чрез министъра на финансите пред Министерския съвет.

Чл. 9. (1) Директорът на агенцията:

1. ръководи и контролира дейността на агенцията;
2. утвърждава плановете за контролната дейност;
3. възлага със заповед извършването на планова и извънпланова контролна дейност;
4. осъществява политиката по квалификация на органите и служителите на агенцията;
5. представлява агенцията и организира международните ѝ връзки;
6. упражнява други правомощия, предвидени в този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Директорът може да възлага на заместник-директора на агенцията изпълнението на правомощията си по ал. 1.

(3) Министърът на финансите и директорът на агенцията информират обществеността за дейността на агенцията.

Чл. 10. (1) Директорът на териториална дирекция на агенцията:

1. организира и контролира прилагането на методическите указания на агенцията;
2. възлага извършването на планов вътрешен одит на територията на съответния район;
3. докладва периодично на директора на агенцията за резултатите от дейността на териториалната дирекция;
4. осъществява контрол върху дейността на органите и служителите в териториалните дирекции;
5. представлява териториалната дирекция.

(2) Директорът на териториалната дирекция може да възлага на определени от него длъжностни лица изпълнението на правомощията си по ал. 1.

Чл. 11. (1) Органите на агенцията при изпълнение на служебните си задължения имат право:

1. на свободен достъп до служебните помещения и документацията на одитираните обекти;
2. (изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) да проверяват активите и пасивите, системите за финансово управление и контрол, информационните системи и всички документи, включително електронни, които имат значение за контролната дейност;
3. (доп. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) да изискват в определени от тях срокове от длъжностните лица документи, заверени копия от документи, сведения и справки във връзка с осъществяването на контролната дейност;
4. да изискват от длъжностните лица декларации за всички банкови сметки в страната и в чужбина на одитираните обекти;

5. да изискват сведения и заверени копия от документи от юридически лица и еднолични търговци извън одитирания обект, както и да извършват насрещни финансово-счетоводни проверки в тях, които имат значение за контролната дейност;

6. да се запознават с разрешение на съда и на органите на досъдебното производство със следствените и други материали, които имат значение за контролната дейност.

(2) Директорът на агенцията и директорите на териториалните дирекции могат да назначават за сметка на агенцията вещи лица при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на този закон.

(3) Въз основа на писмено искане от директора на агенцията или от директорите на териториалните дирекции банките са длъжни да предоставят сведения за броя и номерата на всички съществуващи и закрити сметки на одитираните обекти и на лицата по чл. 31 от този закон, а при условията на чл. 52, ал. 5 от Закона за банките - и за движението по тези сметки.

Чл. 12. (1) При изпълнение на служебните си задължения органите на агенцията са длъжни:

1. да се легитимират със служебна карта и заповед за извършване на контролна дейност;

2. да отразяват обективно и точно резултатите от контролната дейност, както и установените нарушения и вреди въз основа на проверените служебно и лично от тях факти и обстоятелства;

3. да не разгласяват факти и обстоятелства, станали им известни при или по повод изпълнение на служебните им задължения.

(2) Вътрешните одитори и вещите лица по чл. 11, ал. 2 са длъжни да си направят отвод, когато през последните три години:

1. са работили към одитирания обект или са участвали в ръководството му, или имат личен интерес от одитираната дейност;

2. техен съпруг, роднина по права линия без ограничения, а по съребрена - до четвърта степен, са работили като отчетници или в ръководството на одитирания обект.

(3) Обстоятелствата по ал. 2 се декларират писмено от вътрешния одитор или от вещото лице. Преценката за наличие на личен интерес се прави от директора на агенцията.

(4) Органите на агенцията не могат да участват в управленската, счетоводната или контролната дейност на търговски дружества и еднолични търговци.

(5) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) В срок 3 години след прекратяването на превантивния контрол по чл. 27 органите, които са го упражнявали, не могат да бъдат назначавани за извършване на управленска, счетоводна и контролна дейност в същия обект.

Чл. 13. (1) В агенцията се назначават само дееспособни български граждани, които не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер и не са лишени по съдебен ред от правото да заемат съответната длъжност.

(2) За органи на агенцията се назначават лица с висше икономическо или юридическо образование и трудов стаж по специалността, предвиден в устройствения правилник.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) По предложение на директора на агенцията министърът на финансите или упълномощени от него лица определят органите и служителите, които имат право на добавка за работа в агенцията, както и индивидуалния ѝ размер.

(4) Средствата по ал. 3 се определят в размер 25 на сто от годишния размер на средствата за работна заплата по бюджета на агенцията и се включват в Закона за държавния бюджет за съответната година.

Чл. 14. (Отм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.).

Чл. 15. (1) Всички длъжностни лица в одитираните обекти са длъжни да оказват съдействие и да осигуряват подходящи условия на органите на агенцията при упражняване на техните правомощия.

(2) Ръководителите на одитираните обекти не могат да се позовават на служебна или търговска тайна пред органите на агенцията при упражняване на техните правомощия.

(3) Органите на прокуратурата, на Министерството на вътрешните работи и на агенцията си оказват съдействие при упражняване на техните правомощия.

Чл. 16. Агенцията задължително застрахова органите на агенцията и служителите, определени с правилника за прилагане на закона, със застраховките "Живот" и "Злополука" за сметка на своя бюджет.

Чл. 17. (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Министърът на отбраната и министърът на вътрешните работи след съгласуване с министъра на финансите организират ревизионни дирекции за финансов контрол върху дейността на подчинените им структури.

(2) Методическото ръководство върху дейността на дирекциите по ал. 1 се упражнява от агенцията.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Контролът по ал. 1 не изключва контрола, осъществяван от органите на агенцията.

Глава трета

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЪРЖАВНИЯ ВЪТРЕШЕН ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

Чл. 18. Държавният вътрешен финансов контрол включва:

1. системите за финансово управление и контрол по чл. 19;
2. вътрешния одит, упражняван от органите на агенцията;
3. превантивния контрол по чл. 27 и 28.

Чл. 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Разпоредителите с бюджетни кредити по чл. 4, ал. 1, т. 1, 3 и 4 и ръководителите на одитираните обекти и органите по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 5 изграждат системи за финансово управление и контрол съгласно указанията на агенцията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Ръководителите на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 6 изграждат системи за финансово управление и контрол по отношение на средствата, получени от републиканския или общинския бюджет, съгласно указания на агенцията.

(3) Системите за финансово управление и контрол включват система за предварителен контрол и система за двоен подпис по отношение на поемането на финансови задължения и извършването на разходи.

(4) Предварителният контрол е контрол за законосъобразност на всички документи и действия, свързани с финансовата дейност, и се осъществява чрез проверки и преди вземане на решения за поемане на задължения и извършване на разход.

(5) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Предварителният контрол е функция и отговорност на разпоредителя или ръководителя и се осъществява от финансов контрольор. При упражняване на предварителен контрол финансовият контрольор одобрява или отхвърля предложенията на разпоредителя или ръководителя за поемане на задължения или за извършване на разходи.

(6) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Разпоредителят или ръководителят представя мотивирано писмено становище на финансовия контрольор, когато не е съгласен с отказа му да одобри предложението за поемане на задължение или за извършване на разход. Въз основа на това становище финансовият контрольор дава одобрение и се освобождава от отговорност.

(7) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) За случаите по ал. 6 финансовият контрольор уведомява вътрешния одитор, който е делегиран при разпоредителя или агенцията.

(8) (Прецизирана ал. 5, изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Системата на двойния подпис е задължителна процедура, при която поемането на всяко финансово задължение и извършването на всеки разход не може да се осъществи без подписите на ръководителя и главния счетоводител или на друго лице - съставител на годишния финансов отчет по Закона за счетоводството.

(9) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Лицата по ал. 8 могат да делегират правомощията си във връзка със системата на двойния подпис.

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) (1) Първостепенните разпоредители с бюджетни кредити по републиканския и общинските бюджети, разпоредителите със

средства по програми на Европейския съюз и ръководителите на одитираните обекти по чл. 4, ал. 1, т. 5 назначават финансови контролори.

(2) Разпоредителите и ръководителите по ал. 1 определят в кои от подчинените им структури да бъдат назначени финансови контролори.

(3) Критериите и условията за прилагането на ал. 2 се определят в правилника за прилагане на закона.

Чл. 19б. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) (1) За финансови контролори се назначават дееспособни български граждани, които не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер и не са лишени по съдебен ред от правото да заемат съответната длъжност.

(2) Финансовите контролори трябва да имат завършено висше икономическо образование със степен "магистър" или юридическо с придобита правоспособност и стаж в областта на счетоводството, финансите, правото, вътрешния или външния одит съответно:

1. в организации на бюджетна издръжка - 3 години;
2. в стопанската или друга сфера - 5 години.

(3) Финансовите контролори изпълняват функциите си по служебно или по трудово правоотношение.

Чл. 19в. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) (1) Финансовият контролор упражнява предварителния контрол по чл. 19, ал. 4 по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

(2) Финансовите контролори не могат да съвместяват контролни функции с функции на разпоредител с кредити и счетоводител.

(3) При изпълнение на служебните си задължения финансовият контролор има право да получава и да изисква всички данни и документи, необходими за осъществяване на дейността му, включително електронни. По своя преценка той може да прави и проверки на място.

Чл. 20. (1) Вътрешният одит се осъществява чрез:

1. одит на системите;
2. одит на изпълнението;
3. финансов одит;
4. одит на информационните технологии.

(2) Вътрешният одит се извършва от:

1. делегирани вътрешни одитори по чл. 22, ал. 1;
2. вътрешни одитори за изпълнение на конкретни финансово-контролни задачи.

(3) При осъществяването на вътрешен одит се проверява:

1. законосъобразното събиране, съхраняване, стопанисване, разходване и отчитане на имуществото на одитираните обекти;

2. организацията, законосъобразността и достоверността на водената счетоводна отчетност;

3. неизпълнението на задължения към държавния бюджет, общинските бюджети, извънбюджетните сметки и фондове.

(4) Органите на агенцията прилагат и други форми на одит.

(5) Вътрешният одит се осъществява въз основа на акт, издаден от компетентните по този закон органи за възлагане, отлагане, спиране и възобновяване на вътрешния одит. Този акт не подлежи на обжалване.

(6) Процедурите по извършването на вътрешния одит се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Чл. 21. (1) За резултатите от вътрешния одит се съставя доклад, който съдържа направените констатации и изводи, подкрепени с доказателства.

(2) Докладът за вътрешен одит се връчва на ръководителя на одитирания обект за становище в 14-дневен срок от съставянето му.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) При условията на ал. 2 на лицата, чиято дейност е била предмет на проверка при вътрешния одит, се предоставят за становище констатациите от одитния доклад, свързани с тяхната дейност.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Становищата по ал. 2 и 3 заедно с доклада за вътрешен одит се изпращат на органа, който го е възложил.

Чл. 22. (1) Директорът на агенцията има право да делегира вътрешен одитор към одитираните обекти по чл. 4, ал. 1, т. 1 - 5.

(2) Вътрешният одитор е функционално независим от ръководителя на одитирания обект, към който е делегиран.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Вътрешният одитор по своя инициатива може да съветва ръководителя и финансовия контрольор по всички финансови въпроси преди вземането на финансово решение. Този съвет няма задължителен характер.

Чл. 23. Вътрешният одитор е длъжен:

1. да осигурява прилагането на методическите указания на агенцията;
2. да осигурява изпълнението на писмените указания на агенцията за отстраняване на констатираните нарушения;

3. да подпомага всяка друга одитна дейност на агенцията.

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Преди одобрението на финансови решения ръководителите на одитираните обекти и финансовите контрольори могат да искат съвет от вътрешния одитор. Този съвет няма задължителен характер.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) (1) Когато установи грешки или недостатъци в системите за финансово управление и контрол на одитирания обект, вътрешният одитор може да задължи финансовия контрольор да се консултира с него, преди да одобри финансово решение за поемане на задължение и извършване на разход по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

(2) При отрицателно становище на вътрешния одитор по ал. 1 ръководителят и финансовият контрольор на одитирания обект се аргументират писмено, когато пренебрегват становището.

(3) Ръководителят и финансовият контрольор носят съответна отговорност в случаите, когато са пренебрегнали отрицателното становище и вследствие на това са извършени нарушения.

Чл. 26. Случаите по чл. 25, ал. 2 се докладват от вътрешния одитор на директора на агенцията, който уведомява за тях министъра на финансите.

Чл. 27. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) По предложение на вътрешния одитор на базата на оценка на риска директорът на агенцията може с акт за възлагане да установи и да въведе система на превантивен контрол в одитираните обекти по чл. 4, ал. 1, т. 1 - 5 за определен период от време. Актът за възлагане не подлежи на обжалване.

(2) Системата за превантивен контрол по ал. 1 се упражнява до получаването на задоволителни гаранции, че системите за финансово управление и контрол на одитирания обект функционират правилно.

(3) Делегираните вътрешни одитори не могат да извършват едновременно превантивен контрол и вътрешен одит.

(4) Критериите за установяване на превантивен контрол са принципите на добро финансово управление и прозрачност.

(5) Критериите и методите за оценка на риска се определят с наредба, издадена от министъра на финансите.

Чл. 28. (1) При осъществяване на превантивен контрол се проверява предварително и се одобрява поемането на задължения, сключването на договори, изпълнението им и извършването на разходи по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

(2) Директорът на агенцията докладва на Министерския съвет чрез министъра на финансите за резултатите от превантивния контрол в 3-месечен срок от установяването му.

Глава четвърта

ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ И МЕРКИ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА

Раздел I

Имуществена отговорност

Чл. 29. (1) За противоправно причинени вреди на одитираните обекти, установени при финансов одит, които са пряка и непосредствена последица от поведението на виновните лица, те носят имуществена отговорност по този закон, когато вредата:

1. е причинена умишлено;
2. е от липси;
3. е причинена не при или по повод изпълнение на служебните задължения.

(2) Длъжностните лица, които са разпоредили или допуснали незаконни плащания, носят имуществена отговорност за това, което лично са получили в резултат на тези плащания.

(3) Когато вредата е причинена от няколко лица, те отговарят солидарно.

(4) Лицата, получили нещо без правно основание или по дарение в резултат от действието на причинителя на вредата, дължат връщането му.

(5) Лицата по ал. 4 отговарят солидарно с причинителя на вредата до размера на полученото.

Чл. 30. (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Когато са налице условията за имуществена отговорност по чл. 29, ал. 1 и 2, вътрешните одитори съставят акт за начет.

(2) По съставените актове за начет виновните лица дават писмени обяснения в срок, определен от вътрешния одитор, който не може да бъде по-малък от 7 дни след връчването на акта.

(3) По дадените обяснения вътрешният одитор се произнася мотивирано с писмено заключение.

(4) Фактическите констатации в акта за начет трябва да бъдат подкрепени с доказателства и се считат за истински до доказване на противното.

Чл. 31. Към имуществена отговорност по този закон могат да бъдат привлечени лицата, които:

1. събират, съхраняват, разходват или отчитат имущество;
2. упражняват контрол върху лицата по т. 1;
3. управляват или се разпореждат с имущество;
4. са посочени в чл. 29, ал. 4.

Чл. 32. Размерът на вредата се определя към деня на причиняването ѝ, а когато той не може да се установи - към деня на нейното откриване, по по-високата от пазарната или отчетната цена.

Чл. 33. Вреда, причинена във валута, се възстановява в същата валута или в левове по най-високия централен курс на Българската народна банка към деня на причиняването, откриването или възстановяването.

Чл. 34. Отговорните за вредата лица дължат законна лихва от деня на причиняване на вредата, а ако същият не може да се установи - от деня на откриването ѝ до деня на възстановяването на вредата.

Чл. 35. (1) Имуствената отговорност, включително лихвите, се погасяват с изтичане на 5-годишна давност от деня на причиняване на вредата, а ако това не може да се установи - от деня на откриването ѝ.

(2) Давността по ал. 1, освен при условията на Закона за задълженията и договорите, се прекъсва и със съставянето на акт за начет.

(3) Независимо от спирането и прекъсването на давността имуществена отговорност не се търси, ако са изтекли 10 години от причиняването на вредата.

Чл. 36. Съставените актове за начет се разглеждат от съда по реда на глава тридесет и първа "Производство по финансови начети" от Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 37. Лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1 - 5, а по т. 6 - когато участието на държавата или общината в капитала е над 50 на сто, не могат да правят отказ от иска по акта за начет, включително и за лихвите.

Чл. 38. Разпоредбите на този раздел се прилагат и от контролните органи по чл. 17, ал. 1 от закона.

Раздел II

Мерки за отстраняване на нарушенията

Чл. 39. Директорът на агенцията или упълномощени от него лица имат право:

1. да дават писмени указания за отстраняване на констатиранията нарушения и да определят срок за изпълнението им;

2. да правят предложения пред компетентните органи за спиране на действия, които водят до извършване на нарушения и до причиняване на вреди на одитираните обекти, чиято дейност се проверява;

3. да правят предложения пред компетентните органи за отмяна на незаконни актове на ръководители на одитираните обекти;

4. (изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) да предлагат търсене на имуществена и дисциплинарна отговорност по съответния ред.

Чл. 40. (1) При наличие на данни за престъпления агенцията изпраща акта за начет и доклада за вътрешен одит на органите на прокуратурата.

(2) Агенцията уведомява компетентните органи за установени и невнесени по време на вътрешния одит задължения на одитираните обекти към държавата и общините.

(3) Агенцията уведомява органа, упражняващ правата на собственост на държавата и общините в търговските дружества, за резултатите от извършен вътрешен одит в тях.

(4) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Агенцията уведомява непосредствено горестоящия разпоредител с бюджетни кредити за резултатите от извършен вътрешен одит на разпоредители от по-ниска степен.

(5) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) Докладът за извършен вътрешен одит на разпоредители със средства по програми на Европейския съюз и на лица, финансирани със средства по програми на Европейския съюз, се изпраща на Европейската комисия.

Глава пета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) При упражняването на контролна дейност по този закон виновните длъжностни лица, ако деянието не съставлява престъпление, се наказват в следните случаи:

1. (изм. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) за нарушение на нормативен акт, уреждащ бюджетната, финансово-стопанската и отчетната дейност, ако не е предвидено наказание в съответния нормативен акт - с глоба от 100 до 1000 лв.;

2. за представяне на справки, декларации и други документи, в резултат на които неоснователно са получени субсидии, премии и други суми от бюджета на държавата или общините - с глоба от 200 до 1000 лв.;

3. (изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) за непредставяне в определените срокове на контролните органи на сведения, справки, декларации, документи и заверени копия от документи по чл. 11, ал. 1, т. 3, 4 и 5 - с глоба от 50 до 300 лв.;

4. (изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2002 г.) за представяне на неточни сведения, справки, декларации, документи и заверени копия от документи по чл. 11, ал. 1, т. 3, 4 и 5 - с глоба от 80 до 400 лв.;

5. за неизпълнение на указанията по чл. 39, т. 1 - с глоба от 50 до 1000 лв.;

6. за възпрепятстване на контролните органи при упражняване на правата им по чл. 11, ал. 1, т. 1 и 2 - с глоба от 50 до 1000 лв.

Чл. 42. Орган или служител на агенцията, който наруши или не изпълни свое служебно задължение, или превиши правата си, се наказва с глоба от 200 до 1000 лв.

Чл. 43. (1) Нарушенията по тази глава се установяват с актове, съставени от вътрешните одитори, а наказателните постановления се издават от директора на агенцията или от упълномощени от него длъжностни лица.

(2) За нарушенията по чл. 41 и 42, установени от органите на ревизионните дирекции по чл. 17, ал. 1, актовете се съставят от тези органи, а наказателните постановления се издават от съответния министър или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 44. Глобите, наложени по този закон, се събират по реда на Данъчния процесуален кодекс.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Одит" е проверката, която включва действията по събиране и анализиране на финансова и нефинансова информация за оценка на управлението на финансовите средства и на отчетността в одитирания обект с цел подобряването им.
2. "Вътрешен одит" е одитът, извършван от орган на изпълнителната власт, независим от одитираните обекти.
3. "Одит на изпълнението" е проверката на дейностите по планиране, изпълнение и контрол на всички управленски нива с оглед на тяхната ефективност, ефикасност и икономичност:
 - а) "ефективност" е степента на постигане на целите при съпоставяне на очаквания и действителния резултат от дейността;
 - б) "ефикасност" е съотношението между действителния резултат и средствата, използвани за постигането му;
 - в) "икономичност" е свеждането до минимум на разходите за придобиване на ресурси, необходими за осъществяването на дейността, при спазване на изискванията за качество.
4. "Финансов одит" е проверката на сметките и финансовата документация на одитирания обект с цел да се установи законосъобразността, достоверността и редовността на водената счетоводна отчетност, както и законосъобразността на събирането, съхраняването, управлението, разходването и отчитането на имуществото.
5. "Одит на системите" е проверката на системите за финансово управление и контрол на одитирания обект с цел да се установят предимствата и недостатъците им и да се определят одитните дейности, които следва да се приложат.
6. "Одит на информационните технологии" е оценката на компютърната среда, включваща софтуерни продукти и приложения и управленски системи.
7. "Одитиран обект" е органът или лицето, програмата, дейността, функцията или проектът, които са обект на одит.
8. "Системи за финансово управление и контрол" са всичките процедури и цялата вътрешна организация на планирането, изпълнението на дейността и осъществяването на вътрешния контрол, които допринасят за постигане целите на одитирания обект.
9. "Превантивен контрол" е предварителният контрол, осъществяван от органите на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол.
10. "Оценка на риска" е методът за установяване на зони с потенциално високо ниво на риск с цел правилно планиране и осъществяване на контролната дейност.
11. "Задоволителни гаранции" по чл. 27, ал. 2 са налице, когато от ръководителя и главния счетоводител на одитирания обект са предприети необходимите действия за оптимизиране на разходите и за предотвратяване, разкриване и коригиране на грешки и на незаконосъобразни действия.
12. "Добро финансово управление" е управленският процес, целящ максимално оползотворяване на ресурсите и организиране на дейностите по начин, който позволява постигане на задачите на одитирания обект при съблюдаване на принципите на ефективност, ефикасност и икономичност.
13. "Сертифициране" е дейността за проверка на всички финансови документи на функционалните структури, които се разпореждат със средства от фондове и програми на Европейския съюз; удостоверяване, че сметките, които трябва да бъдат изпратени на Европейската комисия, са достоверни, пълни и точни; изготвяне на доклад, който удостоверява, че процедурите по управление и вътрешен контрол функционират задоволително и гарантират целевото разходване на средствата.
14. "Блокираща квота" е участие на държавата или общината в капитала на дружеството в размер не по-малко от 34 на сто или такова участие, което им осигурява възможността да осуетят неприемливи за тях решения относно увеличаване или намаляване на капитала, преобразуване и прекратяване на дружеството, изменение или допълнение на устава.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя Закона за държавния финансов контрол (обн., ДВ, бр. 12 от 1996 г.; изм., бр. 155 от 1998 г. и бр. 1 от 2000 г.).

§ 3. Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол е правоприемник на Държавния финансов контрол.

§ 4. Закриват се съществуващите служби за финансов контрол към министерства, комитети и другите ведомства по чл. 12, ал. 3 от отменения Закон за държавния финансов контрол, с изключение на тези към Министерството на вътрешните работи и Министерството на отбраната.

§ 5. (1) Структурата и дейността на Ревизионната дирекция на Министерството на вътрешните работи се привежда в съответствие с изискванията на чл. 17 в срок 3 месеца от влизането в сила на закона.

(2) Към Министерството на отбраната се създава Дирекция за осъществяване на контрола по чл. 17 в срок 3 месеца от влизането в сила на закона.

§ 6. Разпоредителите с бюджетни кредити по чл. 4, ал. 1, т. 1 - 4 изграждат системи за финансово управление и контрол в срок 6 месеца от влизането в сила на закона.

§ 7. Всички висящи производства, образувани до влизането в сила на закона, се разглеждат по досегашния ред.

§ 8. Имуществената отговорност за вреди, причинени до влизането в сила на закона, се реализира по досегашния ред.

§ 9. В Закона за банките (обн., ДВ, бр. 52 от 1997 г.; изм. и доп., бр. 15, 21, 52, 70 и 89 от 1998 г., бр. 54, 103 и 114 от 1999 г., бр. 24, 63 и 84 от 2000 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 52, ал. 5 т. 3 се изменя така:

"3. директорът на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол и директорите на териториалните дирекции, когато с акт на орган на държавния вътрешен финансов контрол е установено, че:

а) ръководството на одитирания обект осуетява извършването на контролна дейност от органите на агенцията;

б) в одитирания обект не се води счетоводна отчетност или тя е непълна или недостоверна;

в) има данни за липси;

г) с акт на държавен орган е установено настъпването на случайно събитие, довело до унищожаване на отчетна документация на одитирания обект."

2. В § 45, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за банките (обн., ДВ, бр. 54 от 1999 г.; изм., бр. 103 от 1999 г. и бр. 1 от 2000 г.) думите "Закона за държавния финансов контрол" се заменят със "Закона за държавния вътрешен финансов контрол".

§ 10. В § 17 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2000 г. (обн., ДВ, бр. 1 от 2000 г.; изм., бр. 31 от 2000 г.) думите "органите на държавния финансов контрол" се заменят с "органите на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 11. В чл. 50 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд (обн., ДВ, бр. 124 от 1997 г.; изм., бр. 86 от 1999 г., бр. 64 от 2000 г.) думите "Главно управление "Държавен финансов контрол" при Министерството на финансите" се заменят с "Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 12. В чл. 57 и чл. 58, ал. 1 от Закона за обществените поръчки (ДВ, бр. 56 от 1999 г.) думите "Държавния финансов контрол" се заменят с "Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 13. В чл. 9, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани (обн., ДВ, бр. 60 от 1988 г.; изм., бр. 59 от 1993 г., бр. 12 от 1996 г., бр. 67 от 1999 г.) думите "държавния финансов контрол" се заменят с "Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 14. В чл. 31, ал. 1 от Закона за Сметната палата (обн., ДВ, бр. 71 от 1995 г.; изм., бр. 83 от 1999 г.) думите "финансовия контрол" се заменят с "Агенцията за

държавен вътрешен финансов контрол", а думите "Закона за финансов контрол" - със "Закона за държавния вътрешен финансов контрол".

§ 15. В Закона за счетоводството (обн., ДВ, бр. 4 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 26 от 1992 г., бр. 55 от 1993 г., бр. 21, 33 и 59 от 1996 г., бр. 52 от 1997 г., бр. 21 от 1998 г., бр. 57, 81, 83 и 113 от 1999 г., бр. 1 от 2000 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 45 т. 3 се изменя така:

"3. документи за данъчен контрол и финансов одит - до извършването на следващата данъчна ревизия, вътрешен одит и одит на Сметната палата;"

2. В чл. 57, ал. 1 думите "държавния финансов контрол" се заменят с "Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 16. В чл. 15, ал. 2 от Закона за уреждане на необслужваните кредити, договорени до 31 декември 1990 г. (обн., ДВ, бр. 110 от 1993 г.; изм., бр. 112 от 1995 г., бр. 55 от 1997 г., бр. 12, 90, 103 и 111 от 1999 г., бр. 1 от 2000 г.) думите "държавния финансов контрол" се заменят с "Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 17. В чл. 34, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания (обн., ДВ, бр. 92 от 1969 г.; изм. и доп., бр. 54 от 1978 г., бр. 28 от 1982 г., бр. 28 и 101 от 1983 г., бр. 89 от 1986 г., бр. 24 от 1987 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 105 от 1991 г., бр. 59 от 1992 г., бр. 102 от 1995 г., бр. 12 и 110 от 1996 г., бр. 11, 15, 59, 85 и 89 от 1998 г., бр. 51, 67 и 114 от 1999 г.) думите "чл. 36, ал. 1, т. 1 от Закона за държавния финансов контрол" се заменят с "чл. 41, т. 1 от Закона за държавния вътрешен финансов контрол".

§ 18. В чл. 71, ал. 6, т. 3 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 114 от 1999 г.; изм., бр. 63 от 2000 г.) думите "ръководителите на Главно управление "Държавен финансов контрол" и на териториалните управления "Държавен финансов контрол" се заменят с "директора на агенцията и директорите на териториалните дирекции на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол", а думите "орган на държавния финансов контрол" се заменят с "орган на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол".

§ 19. В Закона за кооперациите (ДВ, бр. 113 от 1999 г.) чл. 63 се изменя така:

"Чл. 63. Финансовият контрол на кооперациите, кооперативните и междукооперативните предприятия и кооперативните съюзи се извършва от специализираните финансово-контролни органи към кооперативните съюзи."

§ 20. В § 8, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за малките и средните предприятия (обн., ДВ, бр. 84 от 1999 г.; изм., бр. 80 от 2000 г.) думите "Закона за държавния финансов контрол" се заменят със "Закона за държавния вътрешен финансов контрол".

§ 21. В чл. 299, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс (обн., Изв., бр. 12 от 1952 г.; изм. и доп., бр. 92 от 1952 г., бр. 89 от 1953 г., бр. 90 от 1955 г., бр. 90 от 1956 г., бр. 90 от 1958 г., бр. 50 и 90 от 1961 г.; попр., бр. 99 от 1961 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 1 от 1963 г., бр. 23 от 1968 г., бр. 27 от 1973 г., бр. 89 от 1976 г., бр. 36 от 1979 г., бр. 28 от 1983 г., бр. 41 от 1985 г., бр. 27 от 1986 г., бр. 55 от 1987 г., бр. 60 от 1988 г., бр. 31 и 38 от 1989 г., бр. 31 от 1990 г., бр. 62 от 1991 г., бр. 55 от 1992 г., бр. 61 и 93 от 1993 г., бр. 87 от 1995 г., бр. 12, 26, 37, 44 и 104 от 1996 г., бр. 43, 55 и 124 от 1997 г. и бр. 21, 59, 70 и 73 от 1998 г., бр. 64 и 103 от 1999 г., бр. 36 и 85 от 2000 г.) думите "Закона за държавния финансов контрол" и "държавен финансов контрол" се заменят съответно със "Закона за държавния вътрешен финансов контрол" и "държавен вътрешен финансов контрол".

§ 22. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет, който приема правилник за прилагането му в срок 3 месеца след влизането в сила на закона.

§ 23. Законът влиза в сила от 1 януари 2001 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на
Закона за държавния вътрешен финансов контрол
(ДВ, бр. 101 от 2002 г., в сила от 1.01.2003 г.)

§ 22. Назначаването на финансови контрольори се извършва в рамките на
утвърдената към деня на влизане в сила на закона численост на персонала за
съответната структура.

.....